

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЇХ ІНТЕГРАЦІЇ

© В.І. Ємцев, 2011

В умовах посилення процесів глобалізації світової економіки потрібен перехід від використання статистичних порівняльних переваг національних економік, які природно задані для країни, до динамічних переваг, обумовлених значним проривом у технологіях, інформаційної сфері, управлінні. Адже інновації, в тому числі і організаційно-управлінські, в жорстких умовах ринкової економіки — це один із найважливіших шляхів забезпечення виробництва та реалізації конкурентоспроможної продукції.

Конкурентоспроможність підприємства харчової промисловості є залежною від наявності достатньої кількості якісної сировини. Шляхом укладання різносторонніх угод, підприємства намагаються забезпечити собі безперебійний потік сировини й матеріалів, а також постійний ринок збуту готової продукції та доступ до інформації про роботу попередніх або наступних ланок технологічного ланцюжка для контролю умов забезпечення виробництва та ринку [1].

Дослідження забезпеченості сировиною м'ясопереробних підприємств України показують, що поголів'я великої рогатої худоби за останніх двадцять років скоротилося на 78,4 %, свиней — на 58,7% та зберігає загальну тенденцію до скорочення. Через зменшення поголів'я тварин швидкими темпами зменшувалися обсяги виробництва та споживання м'яса.

Таблиця. - Динаміка виробництва та споживання м'яса та ковбасних виробів в Україні

Показник	Роки					
	1990	1995	2000	2005	2009	2010
М'ясо у забійній вазі, тис.т, в т.ч. виробництво м'яса у сільськогосподарських підприємствах, %%	4 358	2 291	1 663	1 597	1 917	2045
Споживання м'яса і м'ясних продуктів на душу населення, кг/рік	71,2	48,3	26,0	34,1	53,9	54,2
	83,8	44,5	33,6	32,8	41,6	42,4

Джерело [2]

Змінилася також структура розподілу поголів'я між сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення. Це співвідношення по ВРХ у 1990 році складало 74% до 26 %% , а у 2010 році — 22% до 78% відповідно, по поголів'ю свиней - 72,3 до 27,6% та 45 до 55% відповідно, по птиці - 54 до 45% та 54,3 до 45,7%. [2] Все це ускладнює забезпечення ритмічної поставки сировини на м'ясопереробні підприємства. І хоча господарства населення останнє десятиріччя нарощували виробництво продукції тваринництва, проте вони не змогли компенсувати її недоотримання від сільськогосподарських підприємств.

Недостатній розмір вітчизняної сировинної бази — ключова проблема продовольчої безпеки при забезпеченні населення України м'ясопродуктами та формування конкурентоспроможності переробних підприємств.

Ситуацією скористались іноземні компанії й фірми, організувавши імпорт м'ясопродуктів за нижчими, порівняно з вітчизняною продукцією, цінами але не завжди відповідної якості, що відзначилося на якості та безпеці кінцевої продукції. В свою чергу, збільшення обсягів імпорту м'яса, призвело до зменшення закупівельних цін на вітчизняну продукцію тваринництва та подальшого зменшення поголів'я тварин.

На наш погляд основна причина такого стану в тому, що існує невідповідність у співвідношенні між собівартістю і закупівельними цінами на продукцію тваринництва, а також між відпускними та

роздрібними цінами на продукти її переробки. Це призвело до росту збитковості або до низького рівня рентабельності діяльності з вирощування худоби у сільгоспвиробників.

Аналіз різних форм господарювання показав, що однією з найефективніших форм розвитку стійких виробничих зв'язків є зворотна вертикальна інтеграція, яка являє собою поєднання в одній фірмі або об'єднанні фірм, підприємств різних галузей виробництва, які є учасниками послідовної обробки сировини чи єдиного технологічного процесу з виготовлення готової продукції. Проте порушення принципів ціноутворення, прозорого та справедливого розподілу прибутку серед учасників процесів виробництва, заготівлі, переробки, зберігання та реалізації м'ясної продукції веде до збитків, зменшує зацікавленість сільгоспвиробників у збільшенні поголів'я та обсягів виробництва. На наш погляд, для успішної діяльності любого підприємства, що входить в агрооб'єднання, прийнятним розміром рентабельності від поточної діяльності може бути 10-15% .

З метою забезпечення успішної діяльності існуючих та нових об'єднань пропонується визначати питому вагу вкладу кожного з учасників наскрізного технологічного ланцюжка, по принципу «зверху-донизу», взявши за основу ринкову вартість готових виробів та встановлюючи розрахункову ціну для кожної стадії технологічного процесу з урахуванням витрат, рівня рентабельності та ПДВ[3].

Використання запропонованого алгоритму розподілу прибутку дозволить стимулювати сільськогосподарські підприємства та господарства населення до збільшення виробництва м'яса, в тому числі, шляхом укладання договорів контрактації про наступну гарантовану купівлю худоби по заздалегідь визначеним цінам, а переробним підприємствам - отримувати у відповідній рівномірності, ритмічності та пропорційності сировину потрібної якості та в гарантовано необхідних обсягах.

1. Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств.

: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agroua.net/economics/documents/category-123/doc-204/>

2. .Статистический ежегодник Украины. 2009 год. [электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт і послуг) у промисловості, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 24 квітня 1999 р. № 473. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/802/35/>